

ד"ר גד פניני, רו"ח

LL.M, MSF

StartUp Nation

המקור YNET

- האמריקאים המטומטמים המציאו מטוס קרב מפגר, שיודע רק לטוס... טעות...
- ב StartUp Nation לימדו אותו לשוט והפכו אותו לאמפיבי
- אולי גם זו טעות?

StartUp Nation

- העולם המטומטם קבע שלתרופות יש מועד פקיעה שלאחריו – המרכיבים עלולים להזיק ולהיות מסוכנים.
- טעות...
- ב StartUp Nation האריכו את חיי המדף של פגי התוקף
- אולי גם זו טעות?

בית החולים בחיפה טיפל בחולי סרטן בתרופות ישנות שפג תוקפן בשנים 2016-2017, באופן מודע ומכוון ולעיתים תוך זיוף התאריכים והמספרים הסידוריים שלהן.

ההבדל בין טעות להטעיה

טעות מקורה ברשלנות, טפשות, חוסר תשומת לב ללא מטרה מוגדרת

הטעיה מקורה ברצון להרע במכוון במטרה להפיק תועלת כלשהי

המשותף לטעות והטעיה

שני המקרים הם תולדה של כשל בבקרה

פרט מטעה

- "פרט מטעה", כהגדרתו בסעיף 1 לחוק, הוא "לרבות דבר העלול להטעות משקיע סביר וכל דבר חסר שהעדרו עלול להטעות משקיע סביר".

מי אחראי?

בטעות

- מי שעשה

- מי שלא דאג לקיומה של בקרה מונעת

- מי שלא דאג לקיומה של בקרה מגלה

- מי שלא גילה לאחר הארוע

בהטעיה

- מי שיזם

- מי שנתן את ההוראה

- מי שעשה

- מי שלא דאג לקיומה של בקרה מונעת

- מי שלא דאג לקיומה של בקרה מגלה

- מי שלא גילה לאחר הארוע

רשות ניירות ערך
ISRAEL SECURITIES AUTHORITY
www.isa.gov.il ממחלקת תאגידים

עמדה משפטית מספר 9-199: עקרונות מנחים ליישום

הערכת אפקטיביות

של בקרה פנימית על הדיווח הכספי והגילוי

על ידי הדירקטוריון וההנהלה,

בהתאם לתקנה 9 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970

יישום נאות של עקרונות אלו,
בראיית סגל הרשות, יאפשר
לדירקטוריון ולהנהלה להשיג

רמה סבירה של בטחון

בקשר עם נכונות מסקנתם בדבר
אפקטיביות הבקרה הפנימית.

אין במסמך זה כדי לגרוע
מאחריותם של הדירקטוריון וההנהלה
לבצע הליך נאות של הערכת אפקטיביות
הבקרה הפנימית

מושגים שיש להתייחס אליהם בנושא טעות

- בקרה נאותה
- בחינת נאותות הבקרה
- זהירות
- חשדנות מקצועית (סקפטיות)
- מהותיות
- עבודה לפי התקנים
- הסתמכות על מומחים
- הצפת דילמות מקצועיות לדירקטוריון
- סבירות
- שק"ד
- הסתברות
- משקף באופן נאות
- גילוי וגילוי וגילוי
- מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית
- בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע
- בחינה של כללי החשבונאות שיושמו
- בחינה של האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה (האם הרו"ח חולק?)
- הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה

רשלנות לפי חוק העונשין (סעיף 23)

"רשלנות - אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות, או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה הנימנים עם פרטי העבירה,

כשאדם מן הישוב

יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט."...

רשלנות לפי פקודת הנזיקין (סעיף 35)

"עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."

רשלנות

**"רשלנות משמעה אי נקיטה באמצעים סבירים, והיא נמדדת באופן
אובייקטיבי באמצעות מבחן "האדם הסביר"**

מה צריך לעשות אדם סביר

- "אמת המידה הנשענת על מושג "האדם הסביר" או ה"אדם מן הישוב" משמשת לא רק לקביעת היקפה של חובת הזהירות החלה על אדם, אלא גם לבחינה האם במעשיו או במחדליו סטה מרמת הזהירות הנדרשת, והאם נקט באמצעי הזהירות הסבירים הנדרשים בנסיבות הענין...
האחריות מתמצה בחובה לנקוט אמצעי זהירות סבירים למניעת הנזק

עמדת הרשות לגבי תפקיד רואה החשבון

על פני הדברים ובמישור העקרוני, נראה לנו שצדקה ב"כ הרשות בהדגישה כי רואה החשבון המבקר, הפועל בחברה ציבורית, משמש בה בפועל כשומר סף שלה, שמטרתו לפקח עליה ולבקר את פעילותה למען לא תיקלע לסיטואציות מפרות. רוח"ח המבקר, אמור לשמש עיניים לחברה, לצורך איתור כשלים בנהליה ובדיווחיה שנעלמו מעיני נושאי המשרה בה. תפקידו של רואה החשבון המבקר להבטיח אפקטיביות של הבקרה הפנימית בחברה, ולמנוע ממנה כשלי דיווח. לא זו אף זו, על רואה החשבון המבקר **לא להסתפק בהליכה בתלם הנהלים המתבקשים אלא עליו לנקוט גישה ספקנית, עירנית וזהירה** על מנת להבטיח שלא יהיו פרטים מטעים בדוחות עליהם מתנוססת חוות דעתו החלקה.

**רואה החשבון נדרש להיות הרבה מעבר לאדם סביר ונבון
הוא נדרש להיות מקצוען**

מה על רואה החשבון לעשות

- להיות מקצועי וזהיר, סקפטי, "רואה" חשבון ולא "מאמין" חשבון
- לא להיקלע למצב בו לחצי זמנים פוגעים במקצועיות
- להציף דילמות ולהפעיל שק"ד
- לא להיכשל
- אם נכשל – לא להיתפס. להודות ולדווח על הכשל. לא למרוח ולהעצים הטעיה
- אם נתבע – להודות בעובדות לא באחריות
- אם הגיע להסדר להבטיח שהוא סופי ולא ניתן יהיה לתבוע אותו פעם נוספת
- לשקול לברוח מהמקצוע...

מה על הלשכה לעשות

לפעול

ליישום הליך מינוי ומימון רו"ח בחברות הציבוריות כמו ברשויות המקומיות.
יגביר אי תלות

לדרוש

שבהליך האכיפה המנהלית, בכל פורום, הן ברשות והן במותב, ייכלל רואה
חשבון מנוסה מהפרקטיקה שיבחן את הנושא בעיניים מקצועיות
ולא רק משפטיות

מחלקת המחקר והפיתוח

תאריך: 29.6.1987

א. ב.

המחלקה הזאת לעבודה מאת

המנהל. כמו כן, יש להודיע
למנהל על כל שינוי במידע

המסופק. יש להודיע על כל שינוי
במידע המסופק. יש להודיע על כל שינוי

במידע המסופק.

א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י.

במידע

ש. ט. ז.

מחלקת המחקר והפיתוח
תאריך: 29.6.1987

"פרט מטעה", כהגדרתו בסעיף 1 לחוק, הוא "לרבות דבר העלול להטעות משקיע סביר וכל דבר חסר שהעדרו עלול להטעות משקיע סביר".

מן הפסיקה עולה, כי על מנת שמידע שגוי ייחשב "פרט מטעה" עליו להתייחס אל **מידע מהותי** קיימים מצבים, בהם, פרט מידע הנראה בעיני המנהל חסר חשיבות מבחינת החברה - מתוך ניתוח רציונאלי של המתרחש בשוק ההון לאור אינטרסים שונים, שלו או של החברה - יהיה עדיין פרט בעל חשיבות מהותית בעיני המשקיע הסביר המבקש לשקול רכישה, מכירה או המשך החזקה של נייר הערך, ולהיפך.

עולה מן האמור, כי גם אם המשיבים **האמינו בענייננו בתום לב**, כי תנאי ההלוואה יקוימו והפיקדון "ישוחרר" לשימוש, חייבים היו לתאר את המצב העובדתי כמות שהוא ואת הדילמה שהייתה כרוכה בסיווג

"אמת המידה הנשענת על מושג "האדם הסביר" או ה"אדם מן הישוב" משמשת לא רק לקביעת היקפה של חובת הזהירות החלה על אדם, אלא גם לבחינה האם במעשיו או במחדליו סטה מרמת הזהירות הנדרשת, והאם נקט באמצעי הזהירות הסבירים הנדרשים בנסיבות הענין... האחריות מתמצה בחובה לנקוט אמצעי זהירות סבירים למניעת הנזק

"רשלנות משמעה אי נקיטה באמצעים סבירים, והיא נמדדת באופן אובייקטיבי באמצעות מבחן "האדם הסביר"

סעיף 23 לחוק העונשין הגדיר את המונח כך: "רשלנות - אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות, או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה הנימנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן הישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט...".

וכך, סעיף 35 לפקודת הנזיקין, הדרך בעולת הרשלנות: "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."

הדירקטורים מהווים, הם עצמם, חלק מתהליך אימוץ ואישור הדוחות הכספיים של החברה וכל האחריות עליהם

סיווגם הנכון של הפיקדון וההלוואה, היה בבחינת סוגיה מהותית וחשובה ביותר לגבי הדיווח הכספי של החברה

כי היסוד הנפשי הנדרש לגיבושה של הפרה מנהלית הוא רשלנות גרידא, שפירושה "אי נקיטה באמצעים סבירים", להבדיל ממחשבה פלילית שהיא היסוד הנפשי בעבירה הפלילית

קריטריונים לאימוץ הגנת ההסתמכות, בהם, **תום לב**, וחוות דעת של מומחה בתחום, היודע את העובדות.

לצורך בחינת היות הטעות בלתי נמנעת נימנו מעמדו של מי שעומד לדין, הידע שלו ובקיאיותו בחומר הרלוונטי.

פרט מטעה: אם "כלל בטיטות תשקיף, בתשקיף, בדוח, בהודעה, במסמך או במפרט (א), או כלל בחוות 1א44הצעת רכש, שהוגשו לרשות לפי חוק זה, פרט מטעה, בניגוד להוראות סעיף דעת, בדוח, בסקירה או באישור, שנכללו או שנזכרו באחד מאלה, **בהסכמתו המוקדמת**, פרט מטעה, (ב), והיה עליו לדעת שיש בכך כדי להטעות משקיף סביר 1א44בניגוד להוראות סעיף

לחוק ניירות ערך, הוא, "לרבות דבר העלול להטעות משקיף סביר וכל 1 פרט מטעה, לפי הגדרתו בסעיף דבר חסר שהעדרו עלול להטעות משקיף סביר."

על פני הדברים ובמישור העקרוני, נראה לנו שצדקה ב"כ הרשות בהדגישה כי רואה החשבון המבקר, הפועל בחברה ציבורית, משמש בה בפועל כשומר סף שלה, שמטרתו לפקח עליה ולבקר את פעילותה למען לא תיקלע לסיטואציות מפרות. רוח"ח המבקר, אמור לשמש עיניים לחברה, לצורך איתור כשלים בנהליה ובדיווחיה שנעלמו מעיני נושאי המשרה בה. תפקידו של רואה החשבון המבקר להבטיח אפקטיביות של הבקרה הפנימית בחברה, ולמנוע ממנה כשלי דיווח. לא זו אף זו, על רואה החשבון המבקר לא להסתפק בהליכה בתלם הנהלים המתבקשים אלא עליו לנקוט גישה ספקנית, עירנית וזהירה על מנת להבטיח שלא יהיו פרטים מטעים בדוחות עליהם מתנוססת חוות דעתו החלקה.

כמיפל – לא נרשמו משיכות בעל שליטה ע"ח סכומי עמלות שמגיעות לחברתו. עסקת בעל ענין

רו"ח מוכתר (קוסט פורר את גבאי) – מודה בעובדות אך לא בטיעוני הרשות כי דרך עריכת הביקורת על ידו היתה רשלנית ומהווה הפרות של חוק ני"ע. עריכת הביקורת על ידו היתה רשלנית ומהווה הפרות של חוק ניירות ערך.

סוכמן – נכללו דוחות אקסר של חברה בת אשר בהם הועברו פק"נ שלא נכללו בדוחות שהועברו לחברה האם. התוצאה היתה דיווח על רווח גבוה. (פרשת טלדור)

אריה רימני – מנהל שהפר את חובת הפיקוח ולא נקט בכל האמצעים הסבירים (פרשת טלדור)

עו"ד גל חת – דיווח מידי מוטעה והטעיית הרשות בהמשך

אקסטרה פלסטיק – (רו"ח גבי שכטר) רישום הלוואה ופיקדון מבלי לציין הגבלות על הפיקדון.

רו"ח לא כולל פרטים מטעים בדוחות. פרט מטעה של רו"ח יכול להיות רק בחו"ד.

גלייקומינדס – לא נכללה הערת עסק חי בתשקיף למרות שכן נכללה בדוכ"ס שפורסמו מספר ימים לאחר מכן (רו"ח אבוגיאני)

מבטח שמיר – כללה השקעה בתנובה לפי העלות ולא לפי שווי הוגן. אייפקס ותנובה לא נתנו לה נתונים חברה פרטית חייבת למסור מידע לחברה ציבורית המשקיעה בה.

ישקר: תפיסת היסוד של דיני ניירות ערך היא גילוי ושוב גילוי ועוד גילוי

יסודות הפרה: קיומו של פרט מטעה, היסוד ההתנהגותי של הכללת פרט מטעה, והיסוד הנפשי של רשלנות.

נדרשת מהותיות.

האם ישנה חובת זהירות שהופרה?